

DELAVEC

Glasilno Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

DRAGO MLADIN:

Pogled v bodočnost.

Veselo in srečno novo leto! S to željo prihajamo iz starega v novo leto.

Vsak posameznik si želi, da bi mu novo leto prineslo boljšega in mirnejšega življenja. Ta želja je tako vroča, da se naposled spreminja v upanje, da se nam bo v novem letu v resnici boljše godilo, kakor se nam je v starem.

Mi, ki smo člani bojnih organizacij pa ne moremo dopustiti, da bi nam sanjave želje preprečevale jasen pogled v svet, v tak svet, kakršen je, z vsemi svojimi trdotami. Vroče srčne želje in mistično pričakovanje čudežno ne bo spremenilo sveta. Svet bodo spremenile trde pesti zidarjev, ki bodo s hladno preračunanim načrtom sredi gnile meščanske stavbe postavili svojo stavbo, v kateri bo domovala pravica. In čimboli bo rastla stavba pravice, tem bolj bo razpadala današnja stavba laži in nasilja. **S tem, da bomo zidali — bomo obenem rušili!**

To je naša taktika, katere pravilnost so potrdili vsi dogodki, ki so se v preteklem letu pojavili.

Kakor ima vsaka stvar svojih prijateljev in zagovornikov, tako ima tudi nasprotnike in sovražnike. Z nami se ne strinjajo oni, katerim je sovraštvo do obstoječih razmer tako zatemnilo razum, da so se v slepi strasti z golimi rokami zagnali v stavko krivic z edinim namenom, da jo porušijo. Pa je niso porušili — ranili so si le roke in krvave njihove glave iščejo krivcev nad neuspehi. V svoji bolni fantaziji so obsodili tudi nas, ker si nismo razbili glav kakor so si jih oni.

Sedaj snujejo svoje »neodvisne« organizacije in upajo, da bodo takrat, ko so si pridobili nekoliko izkustva imeli več sreče. Kakor smo jim povedali pred dvestimi leti, tako jim povemo tudi danes, da uspehov ne bodo imeli, zato ne, ker s samim podiranjem ne morejo ustvarjati. Življenje na svetu je pa tako komplicirano, da kdor zidati ne zna, tudi podirati ne more.

Na drugi strani imamo pa ljudi, ki mislijo, da je treba staro stavbo le nekoliko popraviti, podpreti kjer se podira in zamazati razpoke, pa bo zopet dobro. To so oni ljudje, ki so do zadnjega strokovnega kongresa vodili naše organizacije, in ki so jih zavodili tako daleč, da še v par letih ne bomo popravili napak, ki so jih zagrešili.

Oba ta dva ekstrema sta si navidezno največja sovražnika, v resnici pa drug drugega krepko podpirata.

Sedanji »neodvisneži« ali prejšnji komunisti so prav radi videli na vodstvu naših organizacij te malomeščanske starije, ker so od razpada naših organizacij upali pridobiti članstva. Nasprotno so pa starini užaljeni v svojem samoljubju in jih slepo sovraštvo do nas žene v naročje svojih nekdanjih sovražnikov.

Eni in drugi se danes zaganjajo v naše organizacije z namenom, da jim škodujejo. Komunisti prihajajo po svoji naravi od spredaj (kar naj jim bo šteto v dobro), ter skušajo ustvariti svoje organizacije. Poslužujejo se sicer demagogije, ker ob istem času, ko podirajo naše organizacije, kriče na ves glas o »enotni fronti proletariata«.

Od zadaj na skrivnem pa prihajajo, prihuljeni ko mački, starini in nam očitaajo, da polagamo premajhno važnost na slogo proletariata.

Odgovornost za razcep bi hoteli nartiti nam, čeravno se dobro zavedajo, da so komunistem rodile napake raznih Scheidemanov in A. Kristanov.

Predaleč bi nas privedlo to raziskovanje, a treba se je pa zavedati težkoč, ki nam bodo tudi v novem letu nagajale.

Vse srčne želje in vsa koprnenja nas ne smejo odvrtiti od zavesti, da sedi vsa človeška družba na vulkanu, ki grozi vsak trenotek izbruhniti gorečo lavo, da sežge kar je ustvarila tisočletna kultura.

Kako se bojujmo?

Kapitalistično gospodarstvo preživlja težko krizo. Najjasnejše se opaža ta kriza v tem, da tvornice nimajo naročil, zato pa odpuščajo delavstvo. Naročil pa zato nimajo, ker so mase ljudstva, delavci in uradniki do skrajnosti obubožani, tako, da si ne morejo ničesar nakupiti.

Kdo bo razvozljaj ta kolobar?

V teh par besedah je označena kriza kapitalističnega gospodarstva.

Samo ena pot je, ki bi podaljšala kapitalizmu življenje. To je, če bi kapitalisti nemudoma vrgli vse denarne rezerve med ljudstvo, da bi si to lahko nabavilo svojih potrebščin. Le na ta način je mogoče, da pridobe tovarne zopet naročil, delavci zaslužka in kapitalisti svoj profit.

Če bi bili kapitalisti pametni bi morali torej sami zahtevati od države naj izvede progresivno oddajo premoženja.

Vemo pa skoro za gotovo, da kapitalisti niso tako dalekovidni in da ne bodo izvedli tega načrta, ki je njihov edini rešitelj. Sicer so med njimi posamezniki,

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.
Stane posamezna št. 75 p, mesečno 3 Din, celoletno 35 Din. — Za člane izvod po 60 p.

Oglasi: prostor 1×55 mm 1.50 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani, ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

Mrzlično vrenje med ljudskimi masami se nadaljuje in vedno bolj razkrajja vse dosedanje ustanove. Kdor čita dnevno časopisje, vidi, da ne mine dan, da bi se ne pojavil kak razcep v tej ali oni organizaciji ali tej ali oni stranki. Ti razcepi so značilen znak razpadajočega reda.

Naše organizacije je treba utrijevati še nadalje. Ustvarjati je treba enotno voljo in čuvati jih pred anarhijo, ki vlada vsepovsod.

Zavedati se je treba, da bo v sedanjem času poginil vsak, ki bi zašel v vrtinec, kateri blazno goni človeško družbo vedno nižje v prepad. Naše organizacije morajo še tesneje strniti svoje vrste. Če jih danes poženemo v boj, se bodo razbile v kaos, kakor se razbije pena v valovju. Če jih bomo pa znali očuvati do takrat, ko bo ljudstvo že zmučeno od te brezsmiselne gonje in če jih bomo takrat ob pravem času mobilizirali, bodo pa one tiste, ki bodo dale svetu nov razmah.

Zato je za nas samo ena parola: **Mirno v vrste in puške k nogam!**

Za enkrat skrbimo, da obvarujemo naše članstvo pred prevelikim izkoriščanjem, glejmo da naša vojska ne bo sestradana, čuvajmo naše moči, zberimo in podučimo vse, ki so poduka željni, in ki so pripravljene žrtvovati svoje zmožnosti preosnovi človeške družbe! Pripravljajmo se na veliki čas, ki prihaja.

Pripravimo vse za mobilizacijo!

ki se tega dejstva zavedajo (na Angleškem), vendar so v taki manjšini, da ne morejo priti do veljave.

Pri nas v Jugoslaviji je pa položaj še mnogo obupnejši. Kajti naš kapitalizem se je šele pravkar rodil in je zato še mnogo surovejši in pohlepnejši po denarju. Dočim skuša moderen kapitalizem zvečati profite vsaj deloma tudi z modernizacijo svojih tovarnen, skuša naš iztisniti še poslednjo kapljico krvi iz delavčevega telesa.

Gotovo je, da silijo take razmere delavstvo v obup. Zato se ne čudimo če dobivamo zadnje čase dopise in poročila, ki so ena sama velika obtožba proti krivicam, ki se delavstvu gode.

Ta poročila nam narekujejo skrb, da spregovorimo o njih resno besedo, za to prosimo vse zaupnike naših organizacij naj te naše besede resno pretehtajo in ovažujejo, če nočejo napraviti korakov, katere bi že jutri obžalovali.

Pred vsem rotimo vse naše ljudi naj se zavedajo odgovornosti za vsako izgo-

vorjeno ali pisano besedo. Verujemo, da je težko ostati miren takrat ko vidiš kako se tvoji nasprotniki pripravljajo, da ti slečejo še kožo s telesa. A zapomni si, da se s kričavostjo in besnim mahanjem po zraku ne boš ubranil. Veruj, da se kapitalist psovki nič ne boji, kvečjemu jih bo izrabil proti tebi, da bo tvoj časopis kazal po svetu, kako je prostaški in bo s tem opravičeval vse udarce, ki ti jih daje. Že sedaj je mnogo ljudi, ki spadajo pravzaprav med nas, pa ne pridejo, ker jim je znal kapitalizem usiliti mnenje, da smo divjaki, katere je mogoče le z bičem krotiti, ker bi sicer vso kulturo uničili.

Zavedaj se tega in se po tem strogo ravnaj!

Še nevarnejše je, če se poslužbimo vedno našega najostrejšega orožja. Tudi najostrejši meč se skrha, če bomo vedno mahali z njim.

Stavka je hudo orožje, če se ga porabi ob pravem času. Gorje nam pa, če bomo vedno stavkali, kajti stavka ne zmuči samo kapitalista, temveč tudi delavca. In če je tak delavec enkrat zmučen pa v stavki propade potem zgubi vero v svojo moč in v svojo organizacijo. Potem mu pa preostane le še eno sredstvo, da se obdrži nad vodo — poklekne in skloni hrbet še nižje, kakor zahteva to podjetnik. Samo stari in najzavednejši sodrugi gredo rajši s trebuhom za kruhom, kot bi klonili tilnik. A to pa ni razveseljivo dejstvo, kajti stvar je potem taka, da ostanejo v tovarni sami mlačneži in bojzljivci s katerimi dela podjetnik kar hoče, dobri sodrugi pa odidejo po svetu in lakota prisili naposled tudi njih, da se ponudijo v delo, mnogokrat pod slabšimi pogoji, kot so jih imeli v prejšnji tovarni pred stavko.

Kapitalisti vse to vedo, če ne oni pa vsaj vodstvo njihove organizacije. Zato izrabljajo slabo konjunkturo, da si ustvarijo take razmere.

Isto tako je z **zaporami obratov**. Zapora je hudo sredstvo proti kapitaliz-

mu. A če bi jo izrabljali preveč bi imeli naposled vse obrate pod zaporo, pa bi postala ta zapora končno le na papirju. Zato se tudi tega sredstva ne smemo posluževati prepogosto in vsaj ne brez dobrega sistema.

Tudi **javnost** je hudo sredstvo. Časopisje, zlasti dnevno, ima silno moč, kajti pozabiti ne smemo, da je časopisje ono, ki je napravilo vojno, in da je časopisje ono, ki je zopet sklenilo mir. A pisariti v časopise pamflete in jezična natolčevanja brez pravih dokazov vzame časopisu vso resnost, da ga končno čita le tisti ki je pri stvari prizadet. Za vzgled si oglejte komunistično časopisje, ki je kričalo in kričalo, lagalo in lagalo, danes pa lahko slačijo komunistom kože raz glav in njihovo časopisje lahko kriči kolikor hoče, pa mu nihče ne veruje, ker vsak misli, da uganjajo že zopet kakšen humbug.

Povrh je pa tudi treba vedeti, da časopis, pa če je še tako resen nima vpliva, če ni dovoljno razširjen. Naše delavstvo pa žalibože ni mnogo delalo na širjenju dela vsakega časopisja.

Za to, sodrugi! Kadar so bolečine, ki vam jih zadaja kapitalističen bič največje — stisnite zobe in pojasnite delavstvu kako se bo tega biča zneblilo.

Pripravljajte organizacije, da bodo boja zmožne!

Širite delavsko časopisje, da si pridobi velik vpliv!

Opustite pa vsako nepotrebno tarranje in kričaško zabavljanje, ker je to znak — slabosti in nepotrebna zguba energije.

Delavstvo bo rešila dobra organizacija, ki bo imela zavedne člane in nako-pičeno energijo.

Slabim časom gremo nasproti. Rešiti nas more le naše delo, naša zavest, naša solidarnost in brezpogojna disciplina.

Zato delajte!

Kdor ne bo znal plavati, bo utonil!

Zagrebski kongres kovinarjev.

Kongres je počel z delom dne 25. decembra 1922. Otvoril ga je sodr. Djurašević iz Zagreua ter pozdravil delegate in goste. Kot gosti so bili na kongresu: sodr. Willibald Eggert iz Stuttgarta (Nemčija), centralni tajnik češkoslovaških kovinarjev in sodr. Bukšeg za G. R. S. P. in za Delavsko zbornico v Zagrebu. Tajnik mednarodne zveze kovinarjev iz Berna sodr. Ilg se je pismeno oprostil in želel kongresu uspeh. Zadržani so bili in pismeno so se oprostili zastopniki avstrijskih, madžarskih in italijanskih kovinarjev. Po izvolitvi verifikacijskega odbora so bili izvoljeni predsedniki kongresa, in sicer: ss. M. Obradović, Fr. Svetek in P. Novak. S. Obradović je, ko je prevzel predsedstvo predvsem protestiral, da je na kongresu navzoč policijski agent na podlagi starega avstrijskega zakona in predlagal v znak protesta naslednjo

resolucijo:

Za svobodo zborovanja!

1. II. kongres Saveza kovinarskih (metalskih) delavcev Jugoslavije, ki zboruje v dneh 25., 26. in 27. decembra 1922 protestira proti prisotnosti policijskega komisarja.

2. zahteva, da se takoj prekine avstrijski zakon o zborovanju in združeva-

nju. Zahteva, da se na vse pokrajine prenese državni zakon, s katerim je zajamčena popolna svoboda zborovanja, govora in organiziranja delavskega razreda.

Ta resolucija je bila soglasno sprejeta z zgražanjem na reakcijo, ki vlada.

K 4. točki je bil referent sodr. Bračinnac, ki je podal poročilo o dveletnem delovanju kovinarjev Jugoslavije. Ker je poročilo o delovanju kovinarjev Jugoslavije natisnjeno v »Metalskem Radniku«, ki je izšel kot posebna številka in so ga dobile vse podružnice, se v referat sodr. Bračinnaca detaljno ne bomo spuščali. Delo centralne uprave je bilo od kongresa odobreno.

K 5. točki, edinstvo Saveza, ki je bila ena najvažnejših, je bil referent sodr. M. Obradović. Njegov referat se mora deliti v dva dela, in sicer: zopetno upostavitve enotne organizacije kovinarjev na jugu in izvedba sklepov ujedinenja slovenskih kovinarjev. Prvi del resolucije »zopetno upostavitve enotne organizacije kovinarjev na jugu« je bila stvar skoro enodnevnih debate, v katero so posegli vsi delegati, nakar je bila soglasno sprejeta naslednja

resolucija:

En del kovinarjev v predvojni Srbiji in po nekaterih delih Hrvatske in Slavo-

nije je zavodena k protivnikom organiziranega razrednega boja in se tako odcepil od ujedinenja Saveza ter pristopil k Mediusaveznemu Sindikalnemu odboru v Belgradu, ki pa ne osvaja amsterdamsko orientacijo.

Savezna uprava je vodila pogajanja v cilju ujedinenja. Ko pa je ujedinenje med kovinarjem uspelo in je bilo od druge strani objavljeno v njihovem časopisju, je to zopet prepredil Mediusavezni sindikalni odbor v Belgradu. Ta odbor je prepredil, da naši sodrugi niso v naših bratskih vrstah.

Kongres odobrava delo centralne uprave v tem vprašanju in nalaga bodoči centralni upravi, da v istem smislu nadaljuje delo za končno ujedinenje vseh kovinarjev Jugoslavije.

Kongres pozdravlja kovinarje na drugi strani in pozivlja, da se osvobodijo diktature boedincev, in da pridejo v ujedineni savez, da v polni bratski skupnosti nastopamo revolucionarno in z nepomirljivim razrednim bojem proti najsurovejši eksploataciji za končno osvoboditve iz robstva reakcije in kapitala.

Baza za ujedinenje je:

a) upoštevanje volje članstva izražene na (statutarično) predpisanih forumih;

b) svobodno izražanje misli;

c) proporcionalno zastopstvo;

d) strankarska neodvisnost.

Drugi del resolucije, izvedba sklepov ujedinenja slovenskih kovinarjev, ki jo je referent predlagal pa za kovinarje Slovenije ni bila sprejemljiva, ker se nikakor ni hotelo upoštevati predloge, oziroma način ustroja organizacije kovinarjev Jugoslavije, kakor so to predlagali kovinarji Slovenije. Delegati O. D. K. so se zavedali, da bi strogo centralistično ujedinenje pomenilo tudi za kovinarje v Sloveniji nazadovanje v organizacijskem smislu ne napredovanje, so zastopali radi tega samoupravno stališče, ki gre za tem, da se organizacija gradi od spodaj navzgor in ne od zgoraj navzdol. Čas sam bo pokazal kateri sistem je boljši, naše mnenje je, da se morajo organizacije graditi od spodaj navzgor in predvsem vzbuditi med kovinarji vero v organizacijo. Raditega slovenski kovinarji nismo mogli napraviti korak naprej v vprašanju ujedinenja, temveč smo ostali tam, kjer smo bili pred dvema leti — pri samoupravi. Da smo pa imeli dobro voljo napraviti še nadaljne korake pa dokazuje to, da smo izdelali osnutke za pravila in pravilnik, ki bi bil obvezen za kovinarje cele Jugoslavije.

Ker se naši predlogi nikakor niso hoteli upoštevati, so delegati O. D. K. spoznali, da je vsa naša dobra volja in trud zaman, so podali izjavo, ki smo jo priobčili v zadnji številki »Delavca« in zapustili kongres.

Poudarjamo pa, da bomo z naše strani podvzeli vse potrebne korake, da se bo čimprej ves kovinarski proletarijat na jugu združil v eno enotno organizacijo

Socialistični koledar 1923.

se dobi v Strokovni komisiji,
Šelenburgova ul. 6/II.

V platno vezan s svinčnikom
stane 12 Din.

Iz organizacij.

KOVINARSKA STROKA.

Kovinarji pozor!

Razmere, ki vladajo zadnje čase v Strojnih tovarnah in livarnah d. d. (obratl Samassa, Tönnies in Žabkar) v Ljubljani nas silijo, da proglasimo za te obrate zaporo.

Opozarjamo vse kovinarje, da naj ne iščejo službe v teh tovarnah, dokler ne javimo, da so se razmere zboljšale.

Prosimo vse delavske časopise za ponatis.

Odbor podružnice ljubljanskih kovinarjev.

Občni zbor sekcije strugarjev se bo vršil v soboto 6. januarja 1923. ob 9. dopoldne v restavraciji »Novi Svet« s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo predsednika, tajnika in blagajnika;
2. poročilo nadzorstva;
3. volitev predsednika;
4. volitev odbora;
5. volitev kandidatov za podružnični odbor;
6. slučajnosti.

Na občni zbor se vabi vse strugarje in strojne delavce.

Odbor.

VABILO

na občni zbor sekcije livarjev, ki se vrši v nedeljo, 7. t. m. ob 9. dopoldne v salonu pri »Levu« s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika (tajnika, blagajnika, kontrole).
2. Izprememba pravil.
3. Volitev novega odbora.
4. Določitev kandidatov za novi odbor podružnice.
5. Razno.

Na ta občni zbor se vabi vse delavstvo, ki je v livarni zaposleno.

Odbor.

Podružnica Osrednjega društva kovinarjev v Ljubljani sklicuje svoj redni občni zbor na nedeljo dne 21. januarja 1923 ob 9. uri dopoldne v salonu restavracije pri »Levu« s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in nadzorstva.
2. volitev novega odbora,
3. raznoterosti.

Dolžnost vsakega člana je, da se rednega občnega zbora udeleži. Pristop imajo le člani. — Odbor.

Centralni odbor kovinarjev je na svoji XIX. seji, dne 6. decembra 1922 sklenil sklicati za 28. januarja 1923 (ne 23., kakor je to »Delavec« v svoji 42. številki pomotoma poročal) kongres kovinarjev. Na XX. seji je centralni odbor sklenil, da se bo ta kongres vršil na **Jesenicah**.

Začasno je določen dnevni red:

1. Otvoritev kongresa.
2. Volitev verifikacijskega odbora in predsedstva kongresa.
3. Poročilo tajnika, blagajnika in nadzorstva.
4. Odobritev sklepov državnega kongresa kovinarjev.
5. Likvidacija O. D. K.
6. Volitev novega odbora in nadzorstva.
7. Razno.

Ta dnevni red se bo spremenil v toliko, v kolikor bodo podružnice poslale svoje predloge.

Litija. Tukajšnja podružnica kovinarjev je priredila »božičnico«, ki je nad vse dobro uspela. Obdarovanih je bilo 71 otrok delavcev toplinice. Zahvaljujemo se vsem ss. zaupnikom, ki so nabirali prispevke in darila, zlasti pa se darovalcem. Posebno pa s. Gajšek, ki je z

veliko vneto pomagal do tega tako lepo uspelega večera, ter gđč. Ungarjevi za pecivo.

Želimo praznovati naš prihodnji proletarski božič še lepše.

Štore. Podružnica kovinarjev sklicuje za 14. januarja 1923 svoj redni letni občni zbor. Opozarjamo vse člane, da se tega občnega zbora udeleže.

ŽIVILSKA STROKA.

Vsem podružnicam Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok na Slovenskem ozemlju v vednost.

Centralni odbor je na svoji 17. redni seji dne 28. decembra sklepal o rednih letnih občnih zborih, ter je določil sledeče:

- I. vse podružnice imajo do konca januarja 1923 končati z rednimi občnimi zbori;
2. občne zборе naj prijavijo političnim oblastem podružnice same;
3. vse podružnice imajo naznaniti centralnemu odboru osem dni pred občnim zborom:
  - a) dan, čas in prostor, kje se vrši občni zbor podružnice;
  - b) ali potrebuje za občni zbor referentov od strani centrale.

II. V teku šestih dni po rednem občnem zboru mora vsaka podružnica sporočiti centralnemu odboru sledeče:

1. natančen seznam novoizvoljenega odbora in sicer tako, da je razvidna pri posamezniku funkcija, ki jo opravlja;
2. ime in priimek izvoljenih delegatov za centralni zbor;
3. koliko članov se je občnega zbora udeležilo;
4. ali je kdo zastopal Strokovno komisijo in centralni odbor; istega je imenoma navesti;
5. podati je kratko poročilo občnega zbora;
6. poročati je, koliko je v preteklem letu podružnica imela mezdnih gibanj, zahteve podružnice in uspeh; koliko shodov in sej je imel podružnični odbor. Podružnični odborniki bodo prav z lahkoto izvršili sklep centralnega odbora, če začno z delom takoj in sicer prav tako, kot smo zgoraj navedli. Pred občnim zborom se morajo rešiti točke 1—3 a) in b). Po občnem zboru pa je treba rešiti drugi del sklepa od točke 1—6, in bo vsaka pomota nemogoča.

Dolžnost sedanjih podružničnih odborov pa je, da izročijo že izgotovljeno delo drugega dela sklepa, in sicer stvari, ki so zahtevane pod točko 6. novoizvoljenemu odboru, ki ima dolžnost odposlati skupno poročilo drugega dela sklepa centralnega odbora v pravem času na pisarno centralnega tajništva v Ljubljani.

Točka 6. je postavljena za to, da dobi novoizvoljeni podružnični odbor jasno sliko o preteklem delu, kar mu pomaga v bodočem letu. Centrali pa se s tem omogoči, da pridobi nekoliko več arhiva in splošne evidence delovanja podružnic.

Sklepa se morajo držati vse podružnice.

Predsedstvo.

USNJARSKA STROKA.

Poročali smo že na kratko, da se je mezdno gibanje ljubljanske podružnice čevljarjskih pomočnikov končalo, zaznamovati je le delni uspeh.

O poteku meznega gibanja imamo poročati še sledeče podrobnosti:

Zahteve za povišanje plač smo vložili na Ljubljansko zadrugo čevljarjskih mojstrov že 10. oktobra 1922. Vršila se je nato prva mezdna razprava dne 20. istega meseca; do sporazuma ni prišlo. Ker so mojstri naše zahteve enostavno odklonili z motivacijo, češ, »draginja silno pada«, ter da sedaj nismo upravičeni zahtevati ničesar, ter naj bi bili zadovoljni s svojimi dohodki, ki jih imamo. (Zahteve so bile predložene, predno so začele cene padati. — Opom. pisca teh vrst).

Toda upali smo, da stalno padanje cen ne bo držalo, protidraginjska akcija se je kmalu ponesrečila, cene živiljskim potrebščinam so začele zopet rasti, naša podružnica je dne 28. novembra poslala dopis na Zadrugo in je zahtevala, da se skliče ponovno pogajanje glede povišanja pomočniških plač. Druga mezdna razprava se je vršila 12. decembra. Tukaj se gg. mojstri niso mogli več izgovarjati na pa-

danje draginje. Prosili so nas, naj uvidimo v kako težki krizi se nahaja naša obrt, radi tega naj še potrpiamo. Na tej drugi razpravi so nam ponujali nekaj poviška, ki pa je bil tako malenkosten, da smo bili primorani ga v celoti zavrniti nazaj.

Dne 17. decembra 1922 je Zadruga sklicala svoj članski sestanek, katerega so se udeležili tudi delegati naše podružnice. Razprava o mezdni zahtevi se je začela na novo in slišali smo zopet pritožbe od strani mojstrov, da je obrt v krizi, da se čim dalje bolj razvija konkurenca z dežele v mesto in da imajo še razne druge težkoče, katere že itak težko prenašajo; poleg tega priznajo, da se pomočnikom v resnici slabo godi, vendar nam ne morejo zvišati plače v tej meri, kakor to zahtevajo pomočniki.

Po dolgi razpravi je prišlo do zaključka, da se pomočnikom zvišajo plače od 12 do 25%. Uspeh torej ni tak, kot bi to moralo biti, če omenjamo, da so se nam plače zvišale zadnjikrat meseca aprila lanskega leta. Od takrat je pa draginja silno narastla, in ako primerjamo sedanje pridobitve z današnjimi dohodki z narastlo draginjo vidimo, da naše plače niso v mnogo slabšem razmerju z draginjo, ki je narastla od tedaj. Naše plače absolutno ne odgovarjajo dejanskim razmeram; s temi plačami bodo pomočniki težko izhajali.

Naročena dela so razdeljena na tri kategorije:

Glede eksportnega dela se je sklenilo, da se I. in II. kategorija eksportnega dela plače uvrstijo v II. in III. kategorijo naročenega dela.

V ostalem pogodba, sklenjena med delegacijo Zadruga in delegati pomočniške organizacije na zadnji mezdni razpravi z dne 18. aprila 1922 ostane nadalje v veljavi.

Prvemu pogajanju je prisostvoval sodrug Krajcer, tajnik osrednjega društva, drugi in tretji razpravi pa so dr. Svetek, predsednik strok. komisije za Slovenijo.

Razno.

Čehoslovaško delavstvo pred hudim bojem. Delavstvo na Čehoslovaškem, posebno v sladkornih tovarnah, stoji pred najhujšim bojem za svoje mezde. Podjetniki prete, da znižajo delavstvu mezde za 45%. (Za 10% so jih že znižali).

Rezervna armada brezposelnih. Poročali smo že neštetokrat o brezposelnih množicah delavstva po posameznih državah. Iz raznih poročil moremo sklepati, da je število brezposelnih na celem svetu naraslo že na 10 milijonov (Jugoslavija ima 12 milijonov prebivalcev). Pred vojno je bilo brezposelnih delavcev približno 2 milijona (v največji zaposlenosti 1 milijon). Največ brezposelnih ima Angleška (2 milijona). Nato pride po vrsti: Italija (200.000), Nemčija (200.000), Švica (150 tisoč), Švedska (nad 100.000), Danska (100.000), Belgija (100.000), Norveška (40.000). Evropa ima torej brez Rusije skoro 4 milijone brezposelnih (3.957.000). V Ameriki je po uradnih podatkih 3 do 4 milijone brezposelnih delavcev (in to samo v Združenih državah).

Tedenski pregled.

Ljubljana, 2. januarja 1923.

Začetkom novega leta opazamo v ameriški politiki, vsaj navidez neko izpremembo. Amerika na nastopa več tako odklonjevalno, marveč s

pažnim očesom motri razvoj gospodarske politike v Evropi. Ameriški finančniki so šli korak dalje in dovolili izvoz zlata v Evropo. Ali je to tolmačiti kot pomožno roko Evropi ali pa je to nov ameriški trik, je težko reči.

Določneje moramo govoriti o ameriškem posojilu Nemčiji. V senatu je predlagal republikanski senator Bursun, naj Zedinjene države dovolijo Nemčiji posojilo, s katerim bi si Nemčija nabavila življenskih potrebščin — seveda v Ameriki. Za to posojilo bi Nemčija jamčila z industrijskimi obligacijami. Dasi se bo Amerika znala s to finančno akcijo okoristiti, bo to Nemčiji prav prišlo in bo pomenilo udarec antanti, ki skuša spraviti Nemčijo popolnoma v svojo odvisnost.

Vlada Zedinjenih držav se je zadnje čase izčrpno bavila z obnovo Evrope, zlasti gospodarsko najbolj prizadetih držav. Koncem prošlega leta je sklenila poslati v Evropo posebno komisijo finančnih in gospodarskih strokovnjakov, ki bo proučevala finančne in gospodarske razmere predvsem gospodarsko šibkih držav v Evropi.

Mrtvilo pri konsolidaciji gospodarskih razmer navdaja vse države s skrbjo in strahom. Kot najtreznejše misleči nameravajo sklicati Angleži meseca marca t. l. valutno konferenco v London. Akcijo, ki ima namen zboljšati stanje vse Evrope, bo vodila Angleška banka.

Lozanska konferenca deli usodo svojih prednic, to se pravi, da ne pride nikamor naprej. Začetkoma je še nekaj kazalo in dosežen je bil v glavnih točkah sporazum glede dardanelskega vprašanja. Nenadoma pa je Turkom zrasel pogum in jeli so razgovore zavlačevati. Popolnoma neupogljivi so v vprašanju narodnih manjšin. Vrh tega odločno zahtevajo za semosulsko ozemlje. Velesile so zato posegle po drugi taktiki in sicer se bodo najprej med seboj sporazumele, na to pa svoj sklep predložile Turkom. Ako bi imel ta sklep res obliko ultimata, kakor se govori, pride gotovo še do novih zapletljajev in pa do nove konference.

V reparacijski komisiji se vedno jasneje pojavlja kriza, ki je vsi časopisi iz gotovega vira ne morejo utajiti. Razločno vidimo v komisiji dva nasprotujoča si tečaja. Angleška proti Francoski. Na pritisk Francoske je reparacijska komisija ugotovila, da Nemčija leta 1922. ni izpolnila svojih obveznosti glede lesnih dobav Francoski kar znači v smislu verzajske mirovne pogodbe odpor s strani Nemčije. Za to ima Francoska v smislu mirovnih pogodb pravico zahtevati pokritje neizpolnenih obveznosti v gotovini.

Hotela uveljaviti svoje zahteve je zadela Francoska ob Angleško, in reparacijska komisija je obstala na mrtvi točki. Vsem pa je bilo jasno, da je rešitev v zadevi reparacij nujno potrebna. Sam Bonar Law, predsednik angleške vlade, se je kazal zelo pomirlivega in je izjavil, da mora priti s Francosko na vsak način do sporazuma, ker se s papirnimi akcijami proti Nemčiji ne da doseči ničesar pozitivnega in stabilnega. To izjavo so politični krogi tolmačili tako, da bi Angleška, ako bi ne prišlo do sporazuma z Nemčijo, pripustila, da Francozi zasedejo rursko kotlino. Vendar so bila tolmačenja kriva. Po zadnjih vesteh je Anglija proti vsakršnim vojaškim zasedbam nemškega ozemlja, pač pa pripuščala gospodarske odredbe, potom katerih bi se kontrolirale nemške terjatve v naturi. Ako bi Nemčija ne nadaljevala svoja plačila, se mora proti njej najstrožje nastopati. Predvsem pa je treba Nemčiji znižati reparacijske obveznosti in ji omogočiti posojilo v inozemstvu. Anglija je tudi za to, da se Nemčiji dovoli moratorij.

Italija pripravlja važne vojaške izpremembe, pred vsem namerava podaljšati vojaško službo od 12 na 18 mesecev z nekaterimi olajšavami pozimi. Vmeš se je vtaknil tudi D' Annunzio, ki je mogočno razpustil vse legionarske organizacije. Zato pa sedaj ustanavlja takozvano milico, ki bi sestojala po večini iz delavskega ljudstva in na podlagi fašistovskih načrtov. Milica se bo rekrutirala iz prostovoljcev in bo služila »bogu«.

Italijanska vlada je zavzela glede predstoječe pariške konference isto stališče, kakor ga je zastopala v znani spomenici na londonski konferenci in ki se precej približuje angleškim nazorom, zlasti kar se tiče morebitne zasedbe nemškega ozemlja in gospodarskih sankcij.

Da zboljša svoje finance, je uvedla Italija nove poštno pristojbine. Svojo moralo pa hoče dvigniti s tem, da uvede v šole obvezen verski pouk. Pač dežela komedijantstva!

Razmere na Poljskem se počasi konsolidirajo, dasi proti obstoju in razvoju države še mnogo težkoč. Po zadnjem atentatu na pokojnega poljskega predsednika dr. Narutowicza in po izvolitvi njegovega naslednika Wojciechowskega je posvetila socialistična stranka na Poljskem vso pažnjo ureditvi notranjih razmer. V tem pravcu je nastopila prav odločno. Generalni svet poljske socialistične stranke je pozval vse poljske socialistične organizacije, naj se pripravijo na splošno stavko, da odbijejo reakcijo, ki bi pretela od strani »črniha«.

Zanimivo je, da zviša Poljska svojim državnim nameščencem s 1. januarjem t. l. plače

za 100%. Lep vzgled Jugoslaviji, ki bna za svoje nameščence le obljube!

Samozavestni nastop Turške temelji deloma tudi na uspehu finančne politike. Turški finančni minister je bil v ugodnem položaju, da je mogel angorski narodni skupščini javiti, da je državni proračun Turške za prihodnje leto v ravnotežju. Takih držav v Evropi ni!

Radikalci delajo čast svojem imenu, ker delajo, od kar so na vladi, jako korenito (to je radikalno). Najprej so zvrgli vso krivdo na demokrate, nato so jeli metati iz uradov demokratske uradnike in nameščence in pripravljati nove volitve. Pripravljajo jih seveda tudi na radikalni način, v splošnem so njihovi listi sedaj odkrito pokazali svojo barvo. Radikalci zahtevajo, da se uvede za državni jezik srbsčino in za državno pisavo cirilico, zlasti v Sloveniji, kjer je po njihovem mnenju okrepitev edinstvene državnosti ideje najbolj potrebna. Tudi ime »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev« hočejo izpremeniti v »Kraljevino Srbijox«.

Od svojega velesrbskega programa torej niso odstopili, kakor vse kaže.

Navzlic svojemu mogočnemu in samozavestnemu nastopu pa so radikalci vendar osamljeni in jasno jim je, da sami ne bodo mogli krmari državnega broda. Zato stegajo svoje tlapke na vse strani. Dosegli so sporazum z bujnjosko-sokaško stranko v Vojvodini, ki so jim dali nekaj koncesij glede administracije. Dalje skušajo ribariti v gotovih demokratičnih krogih. Celo v Slovenijo so pogledali. Pašič konferira zadnje čase s Hribarjem in slaboznanim šušteršičem, od katerih pričakuje, da mu pridobita političnih pristašev v Sloveniji. Pa iz te moke bo težko kaj kruha!

Z muslimani in pristaši slovenskih samostojnih kmetov (Srbi jim pravijo »kmetijci«) so se vršila pogajanja, ki jih je vodil Pašič, ki pa niso uspela, zato ti dve politični skupini ne vstopita v vlado.

V volilno borbo se je vtaknil tudi Radič, ki izkuša ribariti v kalni politični situaciji v Vojvodini in Macedoniji. On bi rad pridobil zase bivše komuniste.

Slovenija je končno razdeljena na dve oblasti, na ljubljansko in mariborsko. V prvi je imenovan za velikega župana dr. Baltič, a v drugi dr. Ploj.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).
Izdajatelj: France Svetek.
Odgovorni urednik:

Konsumno društvo za Slovenijo

Ljubljana.

Poštni predal št. 13.
Telefon Interurban št. 178.

Poštni ček. rač. št. 10 532.
Brzoz. nasl. »Kodes« Ljubljana.

HRANILNI ODDELEK

naznanja, da je s 1. novembrom 1922

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na . . . 6%

za vloge proti četrtletni odpovedi na 6½%

za vloge proti polletni odpovedi na 7%

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadruge!

!! Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico !!